

Over Schillers Brieven over de esthetische opvoeding van de mens

'Wat is de mens voordat schoonheid bij hem het vrije genot heeft opgewekt en de rustige vorm het wilde leven heeft gekalmeerd? Eeuwig eenvormig in zijn doelen, eeuwig wisselend in zijn oordelen, zelfzuchtig zonder zichzelf te zijn, ongebonden zonder vrij te zijn, slaaf zonder een regel op te volgen.'

(Schiller, *Brieven over de esthetische opvoeding van de mens*, Vierentwintigste brief)

Schillers magnum opus *Brieven over de esthetische opvoeding van de mens* behoort tot de belangrijkste filosofische werken van de Duitse Romantiek. Met de zijns inziens catastrofale gevolgen van de Franse Revolutie voor ogen, komt Schiller ertoe geen heil meer te verwachten van politieke middelen en alleen het niet-politieke middel van de kunst in staat te achten de moderne maatschappij te humaniseren. Het 'spel' van de kunst zou de mens pas echt vrij maken. Schillers gedurfde verhandeling is tot op de dag van vandaag van grote invloed. Zijn analyse van de maatschappij, interpretatie van de geschiedenis en opvatting van kunst zijn een bron van inspiratie geweest voor pedagogisch onderzoek naar het spel, en voor historici en filosofen als Johan Huizinga, Jürgen Habermas, Richard Rorty, Jean-Luc Nancy en Jacques Rancière.

'In 1784 vatte Kant de kern van de Verlichting samen in het motto 'Sapere aude': durf je van je eigen verstand te bedienen. Maar tussen droom en daad zit een grote afstand: nog geen tien jaar later liepen de idealen van de Verlichting in Frankrijk uit op revolutie en vervolgens op terreur. Het besef dat je kennelijk de mens niet eenzijdig moet beperken tot zijn rationaliteit staat centraal in de 'Brieven over de esthetische opvoeding van de mens' van Schiller: alleen de kunst kan de mens bevrijden van de natuur en vrij maken voor de moraal. Daarmee markeert dit wijsgerige hoofdwerk van Schiller de overgang van de Verlichting naar de Romantiek. Een buitengewoon rijk en invloedrijk werk, ook nu nog. Zorgvuldig vertaald; de lange zinnen van Schiller zijn vaak opgeknipt, wat de leesbaarheid ten goede komt. Het korte nawoord is jammer genoeg wel erg compact, maar de noten bij de tekst zijn zeer verhelderend. Met bibliografie en index. Eerder verschenen in 1994 en nu licht herzien. Pocketuitgave; kleine druk.' Dr. D.G. van der Steen

Recensie : <http://www.cobra.be/cm/cobra/boek/boek-recensie/1.742311> en http://www.humanistischecanon.nl/weimar_humanisme/friedrich_von_schiller

Brieven over de
esthetische
opvoeding van
de mens
Friedrich Schiller

